

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки та підприємництва
ім. проф. І.М.Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми **Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**
за спеціальністю **076 «Підприємництво та торгівля»**
на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: М.П. Коваленко Коваленко М.П. ст. викладач кафедри

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 10 червня 2024 №16
Завідувач кафедри	<u>С. Терещенко</u> С. Терещенко

Погоджено:

Гарант освітньої програми С. Башлай (С. Башлай)

Декан факультету, де реалізується освітня програма М. Лишенко (М. Лишенко)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: О. Ковбаса О. Ковбаса

С. Терещенко С. Терещенко

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації Н. Баранік Н. Баранік

Зареєстровано в електронній базі: дата: 31.07 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків		
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького		
3.	Статус ОК	Обов'язковий		
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків/076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність		
5.	Рівень НРК	6		
6.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр, 1-15 тижнів		
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5		
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) заочна		Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні
		30/2	30/-	—
9.	Мова навчання	українська		
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Коваленко Микола Петрович, Терещенко Світлана Іванівна, професор кафедри економіки та підприємництва (ауд.№405 корпус економічного факультету)		
10.1	Контактна інформація	097- 265-04-42, 099 944 99 05, s.i.terechenko@gmail.com		
11.	Загальний опис освітнього компонента	Навчальний курс носить міждисциплінарний характер, об'єднує дослідження в сфері підприємництва суб'єктів господарювання. Господарські рішення для діяльності підприємницьких організацій доводиться приймати в умовах невизначеності, коли необхідно обирати напрямки дій з декількох можливих варіантів, здійснення яких складно розрахувати. Ніякі, навіть найкращі прогнози не в змозі повністю виключити невизначеність ринку, а де невизначеність та випадковість, там не минути ризику. Вивчення навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.		
12.	Мета освітнього компонента	Метою викладання курсу «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» є поглиблення і розвинення знань щодо технології прийняття господарських рішень, та основ сучасної економічної ризикології, а також набуття практичних навиків щодо обґрунтування господарських рішень із різним ступенем невизначеності та ризику.		
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки: « Мікроекономіка», « Економіка підприємств», «Менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Економіко-математичні методи і моделі». 2.Освітній компонент є основою для дисциплін: «Оцінка потенціалу підприємства та обґрунтування господарських рішень з урахуванням ризиків», «Проектний аналіз бізнес-планування».		
14.	Політика академічної доброчесності	Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.		
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=1904		

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення дисципліни студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК							Як оцінюється ДРН
	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 7	РН13	ПРН 14	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
ДРН1: здатність професійно вирішувати та аналізувати поставлені завдання щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, можливості загрози банкрутства.	X		X		X			Тести множинного вибору, виконання есе
ДРН2: здатність професійно аналізувати, обробляти та формувати банки даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності використовуючи різні джерела інформації	X		X					Розрахункове завдання, виконання есе
ДРН3: здатність використовувати та аналізувати поставлені завдання щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства				X		X	X	Тести множинного вибору, розрахункове завдання
ДРН4: здатність демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.		X			X		X	Тести множинного вибору, виконання есе

ПРН 1 - Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН 2 - Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 5 - Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН 6 - Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей.

ПРН 7 - Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

ПРН 13 - Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

ПРН 14 - Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
Тема 1. Господарські рішення у різних сферах підприємницької діяльності. сутнісна характеристика господарських рішень 1. Господарські рішення та їх види 2.Способи формалізації та реалізації господарських рішень 3. Якість і ефективність господарських рішень 4. Форми прийняття господарських рішень 5. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень 6. Чинники, які впливають на ефективність господарських рішень	4/2	4/-	13/25	О (1-3) Д (1-4)
Тема 2. Особливості прийняття рішень господарської діяльності 1. Процес прийняття господарських рішень 2. Основні моделі та засоби прийняття рішень 3. Складові прийняття та обґрунтування рішень: логіка,інтуїція, досвід 4. Різновиди процесу прийняття рішень 5. Умови прийняття господарських рішень залежно від ступеня визначеності інформації. ранжирування умов прийняття рішень	4/-	4/	13/25	О (1-3) Д (1-4)
Тема 3. Методичні основи розробки та обґрунтування господарських рішень 1. Методи розробки рішень господарської діяльності. 2. Види методів підготовки та обґрунтування господарських рішень: аналітичні, статистичні та математичні 3. Експертні методи та умови їх застосування 4.Характеристика евристичного програмування. Види евристичних методів	4/-	4/2	13/25	О (1-3) Д (1-4)
Тема 4. Невизначеність як першопричина ризику підприємницької діяльності 1. Особливості функціонування підприємств за умов невизначеності 2. Сутність та основні причини невизначеності 3. Видова класифікація невизначеності 4. Використання ймовірнісного підходу для обґрунтування господарських рішень в умовах	6/-	4/-	13/25	О (1-3) Д (1-4)

невизначеності				
Тема 5. Підприємницькі ризики та їх вплив на прийняття господарських рішень 1. Сутність ризику як економічної категорії... 2. Фактори виникнення економічного ризику та його функції 3. Взаємозв'язок ризику і прибутку 4. Класифікації економічних ризиків 5. Обґрунтування господарських рішень в умовах ризику	4/-	4/2	13/26	О (1-3) Д (1-4)
Тема 6. Обґрунтування інвестиційних та фінансових рішень 1. Інвестиційні рішення та критерії ефективності їх прийняття 2. Критерії обґрунтування рішень під час прийняття (вибору) інвестиційного проекту 3. Ризик-аналіз інвестиційного проекту методом сценаріїв 4. Оцінка ефективності грошових потоків, як основний критерій ризиків	4/-	4/-	13/26	О (1-3) Д (1-4)
Тема 7. Оцінювання підприємницьких ризиків 1. Методологія аналізу та оцінки ризику. показники оцінки економічного ризику 2. Метод мозкового штурму 3. Методи експертних оцінок 4. Методи асоціацій та аналогій 5. Метод Делфі	2/-	4/2	12/26	О (1-3) Д (1-4)
ВСЬОГО	30/2	30/-	90/178	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: здатність професійно вирішувати та аналізувати поставлені завдання щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, можливості загрози банкрутства.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН2: здатність професійно аналізувати, обробляти та формувати банки даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності використовуючи різні джерела інформації	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН3: здатність використовувати та аналізувати поставлені завдання щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання есе, виконання розрахункових завдань
ДРН4: здатність демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання есе

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	ІРЗ (індивідуальне розрахункове завдання)	50/50%	Протягом семестру
2.	Тестування	20/20%	Протягом семестру
3.	Іспит	30/30%	В кінці семестру

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Тестування	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
ІРЗ	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Завдання не виконано	Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні
Іспит	0 балів	5-15 балів	16-20 балів	21-30 балів
	Завдання не виконано (методика та відповіді неправильні)	Хід виконання вірний, але наявні суттєві помилки, відповіді, в основному неправильні	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожного модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Письмовий зворотний зв'язок на ІРЗ	Протягом 1 тижня після виконання
4	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Гончарук О. В., Ігнашкіна Т. Б., Найдовська А. О. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навчальний посібник Частина 2. Дніпро : Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2023. 114с
2. В. Савченко. Ризик – менеджмент. Київ: Лабораторія, 2024. 304с.
3. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: Навчальний посібник / Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с

6.1.2. Методичне забезпечення

1. Терещенко С.І. , Коваленко М.П. Обґрунтування господарських рішень та господарських ризиків. Методичні вказівки для проведення практичних занять для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. Суми: СНАУ, 2020 р., стор. 89
2. Терещенко С.І. , Коваленко М.П. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків. Методичні вказівки щодо забезпечення самостійної роботи зі студентами спеціальності 073 "Менеджмент" ОС "Бакалавр" для денної та заочної форми навчання. Суми: СНАУ, 2020 р. стор.55.

6.2. Додаткові джерела

1. Tereshchenko, S., Viunenko, O. Analysis of the use of labor resources of the enterprise / The International Scientific Periodical Journal "Modern engineering and innovative technologies", Germany, issue №18, December, 2021. (закордонне видання)
<https://www.moderntechno.de/index.php/meit/issue/view/meit18-03/meit18-03121>.
2. Viunenko, O., Tereshchenko, S. Trends in the use of data mining technology in agriculture / The International Scientific Periodical Journal "Modern engineering and innovative

technologies", Germany, issue №19, February, 2022. (закордонне видання)
<https://www.moderntechno.de/index.php/meit/issue/view/meit19-01/meit19-01122>.

3. Терещенко С.І., Звоновський Р.А., Скубко В. Формування системи ризикозахищеності за умов ефективного використання потенціалу підприємства. Підприємництво та інновації. №25.2022. с. 82-87 <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/547>

6.3. Програмне забезпечення

1. Apache OpenOffice [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.openoffice.org/> .
2. Maple Calculator [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.maplesoft.com/products/MapleCalculator/> .
3. Microsoft Project [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/project/project-management-software> .
4. Openoffice. Projectlibre [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.projectlibre.com/openoffice> .
5. Онлайн-калькулятори з лінійного програмування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://math.semestr.ru/simplex/simplex_manual.php .

6.4. Інформаційні ресурси:

1. <https://rm.coe.int/ukr-risk-assessment-final/16809eefb4>
2. <https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/i>